

LES FONTS DE LES PARTIDES DE CERVERA¹

Miquel Pont i Farré

Sembla una paradoxa, una verdadera contradicció, que en un país tan secaner com és el terme de Cervera, amb una pluviositat anual tan justa, tal vegada de les més minses de Catalunya, hi pugui haver i de fet hi hagi tanta aigua en el subsòl. Jo crec que en totes les finques en les quals se n'ha buscat, se n'hi ha trobat. Molta d'aquesta aigua subterrània en alguns punts ha sortit fins i tot a la cara de la terra, on amb pedres de cantell s'hi ha construït una volta enfonsada dintre el terrer de la qual goteja l'aigua amb més o menys quantitat, que cau al pouet revestit també de pedra i que constitueix l'aljub o dipòsit. Gairebé totes les fonts del terme són així.

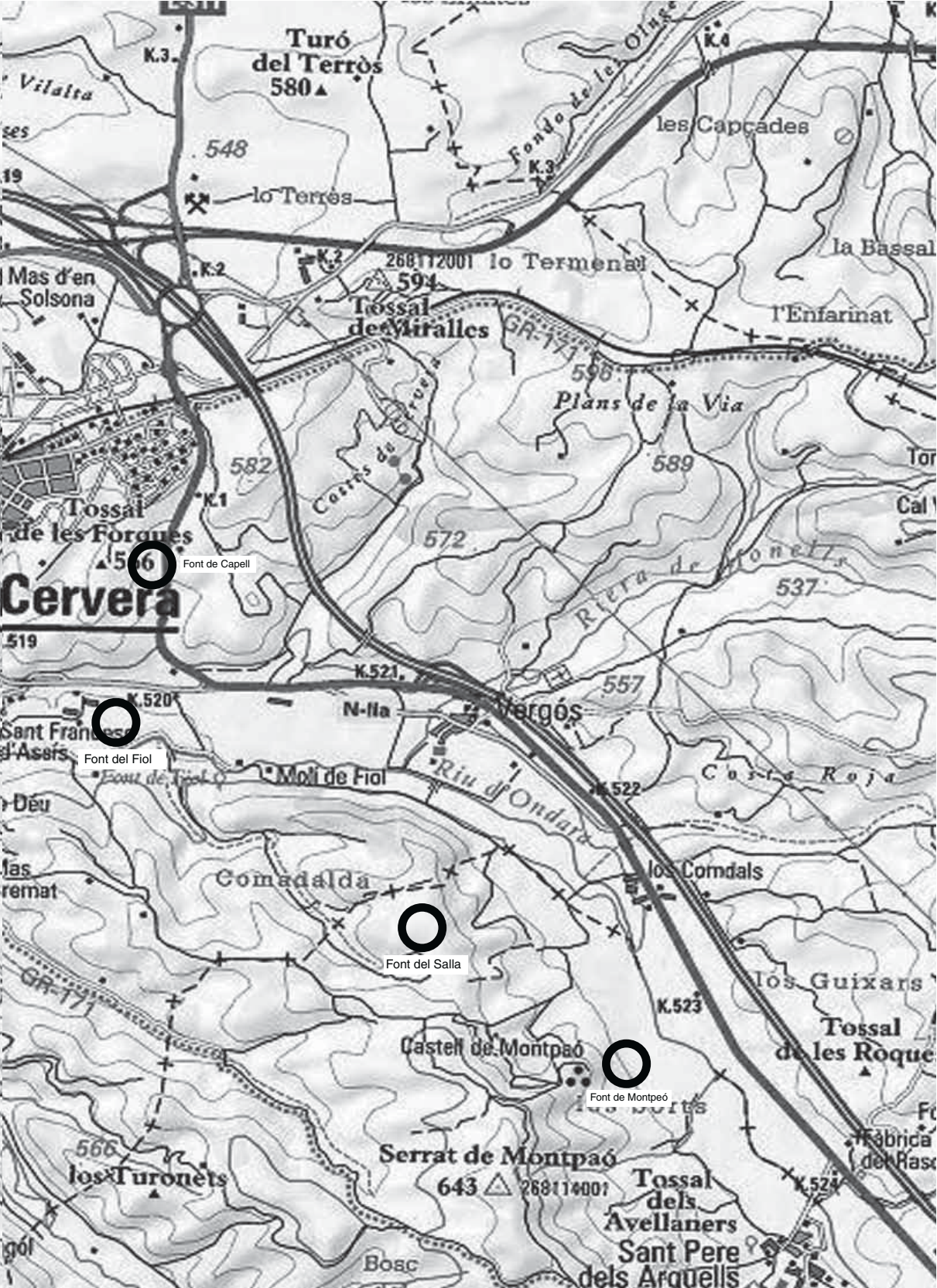
Les fonts les esmentaré per zones o espais. La majoria d'elles es troben en les partides de la franja esquerra del torrent.

A l'obaga dels Condals, a la partida de Montpeó, ficada al fons de la rasa, hi ha la Font de Montpeó. Com he dit abans, és com una cabana de volta degotant l'aigua cap al pouet.

Ja més avall hi ha la prou coneguda i força visitada Font de Fillol. Hi ha a la façana de la font una paret que tapa la volta i l'aljub.

Al costat dret del camí de Montpeó i sota mateix de la cruïlla amb el que puja a dalt al Mas Roig, hi ha la Font d'En Salla. Cal assenyalar que aquestes dues fonts últimes han donat nom a les dues subpartides de la mateixa denominació –Fillol i Font d'En Salla– però en realitat pertanyen a la partida gran que és Montpeó.

¹ En cursiva, el text d'Agustí Castellà publicat a *Històries de Cervera*, wwwI, Biblioteca de Cervera i la Segarra. Cervera, 1989, pàgs. 53-57.

Turó del Terròs
580▲

lo Termenal
268112001
594▲
Tossal de Miralles

Tossal de les Forques
516▲
Cervera
519

Font de Capell

Sant Francesc
d'Assís
520▲
Font del Fiol

Molí de Fiol

Vergós
557

Font del Salla

Castell de Montpaó

Font de Montpaó

Serrat de Montpaó
643▲ 268114001

Tossal dels Avellaners

Sant Pere dels Arquells

Font de Fiol (Fillol). Foto d' Anton Pedrós

Tirant torrent avall hi ha la Font del Grau. Prop del torrent, abundosa per cert i també molt coneguda i visitada. Pertany a la partida de Santa Magdalena.²

Damunt la carretera de Cervera a Granyanella, a prop de la casa “el Molinet”, a la partida d’aquest mateix nom hi ha la Font dels Oromins. També aquesta font ha donat nom a una subpartida.

Per damunt de la mateixa carretera i a la raconada següent, al clot anomenat de “Sant Misteri” a la mateixa partida del Molinet i a sota mateix del camí que puja a la part del Bosc, hi ha la Font del Brial.

A la fondalada que ve més avall, a la mateixa partida del Molinet, per damunt de la dita carretera i tocant a les fites del termenat,³ hi ha la Font del Ferro.

² També hi ha prop del torrent la font dels Pous. A la cara de ponent de la caseta dels pous, on hi ha la bomba d’aigua industrial, al polígon de Cervera, hi brollaven uns raigs on hi anaven a abeurar les mules. Ambdues fonts pertanyen a la partida de Santa Magdalena. [MPF]

³ Tocant al terme de Granyanella. [MPF]

Font dels Oromins. Foto d'Anton Pedrós

Encara queda una altra font en aquesta banda del torrent, però més lluny que les altres (a uns 2 km. del torrent). És al peu del camí de les Rapaldes i es coneix amb el nom de Font de Sant Antoni o Font Guitarda, molt a prop de la capelleta vora camí, dedicada a aquest sant. Aquesta capella abans era al costat esquerre del camí i quan van eixamplar els camins i havia d'anar a terra, la van posar a la banda de dalt.⁴

A més d'aquestes, que encara es conserven totes, n'hi havia dues, les quals, tot i trobar-se a peu de camí, cosa per la qual s'haurien d'haver atès com a públiques, han estat enrunades per algun veí per a reforma i millorament de la finca.

L'una és la Font de Capell, a la partida del mateix nom. És, o millor dit, era a la vora del camí que puja de l'horta de Fillol, passa per dessota el tossal de les Forques i dona a la carretera de les Oluges. Aquesta font està totalment colgada, ha desaparegut.

L'altra era al peu del camí que va de la Masia Blanca a la carretera

⁴ Actualment, el propietari de la finca, va treure la paret del marge i va colgar la font. [MPF]

Font del Brial. Foto d' Anton Pedrós

de Guissona, a la partida de Patserra, anomenada Font de Patserra. Aquesta també ha desaparegut, està enrunada.

Totes aquestes fonts, com totes les fonts en general, tenen uns forts alts i baixos, estan sotmeses als períodes i a les variacions climatològiques. En anys de molta humitat són abundoses i en anys de llarga sequera, l'aigua recula i fins i tot s'eixuguen. M'explicava l'altre dia un veí de la finca de la Font de Patserra, que l'any 44, l'any de la nevada grossa, un dies abans de la nevada, va anar a veure la font, i que havia revingut tan fort que se sobreeixia, l'aigua es vessava cap a fora de la font.

Encara queden més fonts. Són unes fonts, quatre concretament, que es troben a les dues vessants del turó on hi ha Cervera. Sens dubte són aigües filtrades de la ciutat. Vénen de la Mina dels Caputxins...? Vénen de desguassaments de les cases o tubs foradats o trencats...? El fet és que són unes fonts molt regulars, sense tants alts i baixos i aparentment no tan sotmeses a les variacions climàtiques.

Hi ha les Fontetes de Sant Magí, al parc Esportiu Mas Duran.

La Font de la Costa de Santa Magdalena, surt a sota la carretera i

Font del Ferro. Foto d' Anton Pedrós

s'hi rega un gran hort.

La Font del camí de la Solana, abans era un patamoll, ara és pujada a dalt al tossal i és aprofitada.

I a sota mateix de Cervera, a l'entrada al túnel, també hi surt un bon raig d'aigua que també és aprofitada.

Així que les fonts del terme són: la Font de Montpeó, la de Fillol i la Font d'En Salla a la partida de Montpeó.

La Font del Grau a la partida de Santa Magdalena.⁵

la Font dels Oromins, la del Brial i la Font del Ferro a la partida del Molinet.

La Font de Sant Antoni o Guitarda, a les Rapaldes.

Totes les esmentades es troben al costat esquerre del Torrent.

⁵ Juntament amb la Font dels Pous. [MPF]

Font del Grau. Foto d'Anton Pedrós

La Font de Capell a la partida de Capell i la font de Patserra, a Patserra, avui ambdues desaparegudes.

I per últim, les Fontetes de Sant Magí, la de la Costa de Santa Magdalena, la del Camí de la Solana i la de sota el túnel, a les dues vessant del serrat on és Cervera.

I com a epíleg, vull fer-me una pregunta, que a la vegada faig als possibles lectors que tenen la paciència d'aguantar-me i a més vull suggerir una resposta: ¿Pagaria la pena desenrutar i reconstruir les dues dites fonts, la de Capell i la de Patserra i, que quedessin com eren abans, de força servei per a veïns, per a vianants i per a la fauna, fins i tot? Jo crec que sí, amb tot i que avui hi volta pel defora menys gent que no pas abans.

I ara va el suggeriment: tractant-se d'una operació, diguem-ne ecològica, de captació d'aigua, en el terme de Cervera, precisament en unes partides on més manca n'hi ha, podria capitalitzar-la, crec jo, l'actual Cambra Agrària i amb diners del «Coto», ja que, al cap i a la fi, els primers i més beneficiats en serien els mateixos caçadors.

•••

Font del camí de la Solana. Foto d'Anton Pedrós

Després de la descripció i emplaçament, molt meticulós que l'Agustí va fer de les fonts, jo faré el que em sembla que pot ser la continuació, el que es pot fer amb aquestes fonts: un passeig per les diverses fonts rehabilitades que ara, amb la política que es duu a terme des de la Regidoria d'Entorn Rural i Serveis Municipals encapçalada pel Josep Ortiz, amb el torrent d'Ondara, rehabilitant la Font de Fiol (o Fiol) la Peixera.

De les més fàcils de fer fóra un passeig per caminar una estona. Hi ha coses que jo no he aconseguit, com és la Font de les Grauetes, tan a prop i que era molt fàcil de fer i que estava situada dins el Club Esportiu Mas Duran, sota la carretera de Vallfogona, concretament al costat de les pistes de tennis on hi ha el transformador de la llum. Era una font diferent de la majoria, fetes amb volta de pedra. Aquesta és o era al fons d'unes escales de pedra que feien un semicercle (d'aquí el nom de grauetes) i, baixant, hi havia un forat que formava un single de fiter d'on rajava l'aigua i formava un toll d'aigua que els veïns, principalment els de Sant Magí, anàvem a plegar amb un pot i omplíem els sellons, els càntirs i les galledes. Com haureu notat, tot ho escric amb temps passat, perquè malgrat tots els raonaments que vàrem donar, la junta del Club va deci-

Els Pous. Foto d'Anton Pedrós

dir tapar-la de terra, malgrat que allà a prop en queda un pou que, quan era de la família Duran, s'omplia amb una bassa quadrada on la família Duran, la família Camps i la família Solsona, hi anaven a nedar.

La Font del Grau era diferent ja que l'aigua brollava d'una mina que hi ha sota la casa i mitjançant un tub conduïa l'aigua a la font. Quan l'empresa Ferrocólor va comprar la finca i la va restaurar, hi va quedar un lloc força agradable. Ara suposo que fer-la brollar seria tan senzill com entendre's amb l' actual propietari, l'Edmond Vidal.

A la font dels Oromins, la família que va comprar la finca sota el camí del bosc on hi ha la font, aprofita l'aigua i la canalitza cap a la cuina de casa seva.

Per la font del Brial, posant-se d'acord amb el propietari de la finca, es podria, crec, amb un cert acord, fer una placeta amb seients i arbres, que ja hi són, i tindríem un altre punt on anar a estirar les cames. La feina fóra desbrossar-la i s'ompliria com sempre havia fet; actualment només hi ha un rajolí d'aigua

Sobreixidor de la Font de Fiol. Foto d'Anton Pedrós

La font del Ferro, molt a prop de les altres dues, és la més cabuda d'aigua, degut a què el seu propietari sempre l'ha cuidat..

Aquí adjuntem els planells del cadastre i fotografies. Crec que són projectes per tenir en compte, sobretot veient que el mateix recorregut ens portaria per la Peixera, la font de Fiol, la font dels Pous, la del Grau, la font dels Oromins, la font del Brial i la font del Ferro.